SABINA TEIUȘ

ÎNVECHIT ȘI REGIONAL ÎN *VAT. RUM. 6*

Printre cele nouă manuscrise românești descoperite de Ion Dumitriu-Snagov (vezi prezentarea lor în *Catalogul manuscriselor românești din „Biblioteca Apostolică Vaticană"*, în „Revista de istorie", 34, 1981, nr. 5, p. 959-972) la Biblioteca Apostolică a Vaticanului și care s-au constituit într-un fond românesc se află un *Prăznicar (Sbornic* sau *Antologhion),* inventariat sub sigla VAT. RUM. 6. Manuscrisul este numerotat pe fiecare filă cu cifre arabe de la 1 la 232 de către I. Dumitriu-Snagov. Primele și ultimele pagini însă lipsesc din original și, de asemenea, unele pagini din interior, iar câteva sunt deteriorate, astfel că manuscrisul nu beneficiază de indicații cu privire la titlu, copist, datare, loc de proveniență[1]. Conținutul acestui manuscris îl formează slujbele sărbătorilor de peste an[2], de unde și titlul de *Prăznicar* pe care i-l atribuie autorul *Catalogului.* După filigranul hârtiei, identic cu unul aflat pe un document datat 1733, I. Dumitriu-Snagov plasează manuscrisul la începutul secolului al XVIII-lea, considerându-l copia unuia mai vechi, iar ca loc de realizare indică Transilvania de Nord. În ceea ce privește caracterizarea lingvistică, face observații generale, fără exemplificări, enumerând trei trăsături: a) numeroase expresii slavone menținute din textul de bază al traducerii; b) predominarea elementelor graiului din Transilvania de Nord, alături de care se disting și influențe sudice (mai puține); c) numeroase expresii plastice, care dau valoare stilistică textului[3].

În cele ce urmează, am efectuat o primă investigație lingvistică a manuscrisului VAT. RUM. 6, căutând să detașăm dintr-un scurt fragment

[1] Lipsa indicațiilor de titlu, copist, loc și dată ne-a determinat să ne îndreptăm atenția asupra acestui manuscris, astfel că în perioada octombrie 1981 – mai 1985 l-am transcris în alfabet latin și am operat identificarea numerotării originare, cea mai mare cifră descifrabilă fiind 244, după care urmează câteva foi pe care nu se mai vede numerotarea. De aici deducem că manuscrisul avea peste 500 de pagini; dintre acestea au putut fi recuperate 464.

[2] Manuscrisul conține 25 de slujbe (începând cu „Simeon Stâlpnic" și terminând cu „La dormirea Precistei"), unele nefiind întregi, și o serie de pagini disparate. Are și câteva desene ilustrative în peniță, cu cerneală roșie și neagră – cu care este scris și textul –, printre care și „Madona rumena", desen reprodus pe coperta catalogului expoziției *Monumenta Romaniae Vaticana* de la Vatican din 1996.

[3] Vezi I. Dumitriu-Snagov, *op. cit.*, p. 967-968.

DACOROMANIA serie nouă, II, 1996-1997, Cluj-Napoca, p. 363-370

BDD-A1959 © 1994-1995 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:32 UTC)

elementele învechite și regionale și să vedem în ce măsură această metodă de lucru ne-ar permite, după cercetarea întregului manuscris, identificarea cât mai exactă a celor patru necunoscute: titlu, copist, loc, dată.

Fragmentul ales de noi face parte din prima slujbă, „Simeon Stâlpnic", și este următorul: „Grăit-au D[umne]dzău ficiorilor lui Is[ra]il de veți îmbla în poruncile mêle. iată eu voiu da voao ploaie în vrêmea ei și pământul vostru va da roada sa și pomii rodul lor. și veți mânca pânea voastră cu saț̈iu. și voiu da pace în țara voastră. și voiu p̈iiarde herile cumplite din pământul vostru. și veți înteri pre vrăjmașii voști. și cinci din voi veți înteri pre o sută. și 100 de voi veț înteri întunêrecul de oști. și voiu căuta pre voi și vă voiu bl[ago]s[lo]vi și nu să va oțărî sufletul mieu de cătră voi și voiu fi voao D[umne]dz[ă]u: iară de nu veți asculta poruncile mêle. sufletul vost îndată să va lua de la voi de nu veți face poruncile mêle. eu voiu face voao într-acesta chip. aduce-voiu pre neavere, și veți sămăna în deșert sămințele voastre. și usteneala voastră vor mânca nepriiatinii voști și voiu întoarce fața mea de cătră voi. și veți fugi neînterindu-vă nime. voiu sfărma dosada trufiei voastre și voiu face ceriul ca de her și pământul ca de aramă și-n deșert vă veți trudi. și curț̈ile voastre vor sta pustii că voi îmblați cu mine lăturiș. și eu voiu purcêde pre voi întru munca de urgie grăiaște D[o]mnul D[umne]dz[e]ul lui Is[ra]il".

Fragmentul a fost identificat în *Leviticul,* cap. 26, începând cu versetul 3[4]. Am urmărit versiunea din VAT. RUM. 6 în paralel cu cele din *Biblia* de la București 1688 (BB 1688)[5] și din ediția 1914 a *Bibliei* (B 1914) [6]. Textul se structurează în cadrul opoziției: „de veți îmbla în poruncile mêle..." – și urmează făgăduințele făcute de Dumnezeu fiilor lui Israel / „iară de nu veți asculta poruncile mêle..." – și urmează pedepsele ce îi așteaptă pe aceștia. Exprimarea este concisă, păstrând din versetele originare numai elementele considerate (de copist?) mai semnificative și determinante pentru zugrăvirea fericirii, în caz de ascultare a poruncilor lui Dumnezeu, și a nefericirii, în caz contrar.

Am reținut pentru analiză în special acele fapte lingvistice care deosebesc textul din VAT. RUM. 6 de cele din BB 1688 și B 1914. Chiar și dintr-un fragment foarte redus ca întindere, am putut detașa o serie de particularități care vizează compartimentele importante ale limbii: fonetica, vocabularul, gramatica. La fiecare termen luat în discuție am evidențiat toate elementele învechite și/sau regionale.

---

[4] Mulțumim colegei Felicia Șerban pentru ajutorul dat în această direcție.

[5] *Monumenta linguae Dacoromanorum. Biblia 1688.* Pars I, *Genesis,* 1988. Pars II, *Exodus,* 1991. Pars III, *Leviticus,* 1993, Iași. Pentru studiul lingvistic efectuat de Vasile Arvinte la fiecare volum, vom folosi abrevierea ST. L., FAC., EX. și LV. Pentru alte surse, folosim abrevierile din *Dicționarul Academiei,* serie nouă (DLR).

[6] *Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Legii Vechi și a Celei Nouă.* Ediția Sfântului Sinod, București, 1914.

BDD-A1959 © 1994-1995 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:32 UTC)

Considerăm î n v e c h i t un fenomen care azi nu se mai actualizează, î n v e c h i t ș i r e g i o n a l un fenomen existent în secolele trecute într-o arie mai vastă decât azi și actualizat acum pe arii mai restrânse, r e g i o n a l un fenomen despre care nu avem informații să fi cuprins arii mai vaste în secolele trecute decât azi și care nu este socotit literar.

Palatalizarea labiodentalei *f* în *h* este atestată încă în secolul al XVII-lea în Moldova, unde se întâlneau însă și forme nepalatalizate. După cum arată I. Gheție[7], trecerea lui *f* la *h* este foarte frecventă după 1600 în Moldova și în Transilvania. Referindu-se la atestările cu palatală în BB 1688, V. Arvinte[8] consideră fenomenul palatalizării labiodentalei *f* în *h* drept „fapt de limbă literară în care BB adoptă norma moldovenească". Atât de puternică a fost această influență, încât chiar și în B 1914 cuvântul *fiară* apare palatalizat: „voiu pierde hiarele"; în BB 1688: „voiu pïiarde hïară"; în VAT. RUM. 6: „voiu pïêrde herile".

De asemenea, cuvântul *fier* se folosește cu labiodentala palatalizată în BB 1688: „voiu pune voao ceriul ca de hïer", precum și în VAT. RUM. 6: „voiu face ceriul ca de her".

Pentru situația de azi a fenomenului se poate vedea, de exemplu, ALR I/I h 47 „fiere" și ALR I/II h 219 „fină", care relevă aceleași arii cu trecerea lui *f* în *h* în ambele hărți, adică vestul Maramureșului, vestul, centrul și sudul Transilvaniei, nordul Moldovei incluzând și părțile Cernăuțiului, sud-vestul Moldovei dintre Prut și Nistru.

Africata *dz* apare sistematic în VAT. RUM. 6: „Grăit-au D[umne]dzău". Aceasta este o caracteristică a limbii vechi scrise din nordul țării[9] – la fel apare și în ms. 45 al BB 1688, azi aria lui *dz* din elementul latin cuprinzând nordul Moldovei, nord-estul Transilvaniei, Banatul și nord-vestul Olteniei (vezi ALR I/I h 73, ALR I/II h 213 și 288).

Epenteza lui *i* în cuvinte ca *pâine, câine* este atestată în secolul al XVI-lea în textele muntenești[10] în care existau și forme cu *î*[11], abia începând din secolul al XVIII-lea apar astfel de forme și în Moldova și foarte rar în Transilvania și Banat[12].

Harta 49 din ALR I/I relevă existența unui teritoriu vast care uzează de forme cu *-î*: Moldova (până la Nistru), Transilvania și Banatul.

[7] *Baza dialectală a românei literare,* București, Editura Academiei, 1975, p. 122.

[8] Vezi ST. L., FAC., p. 54.

[9] Vezi *ibidem*, p. 56.

[10] Sextil Pușcariu în DA s.v. *câne* exprimă părerea că epenteza lui *i* cuprindea odinioară un teritoriu mult mai vast decât cuprinde fenomenul azi în Muntenia.

[11] ST.L., FAC., p. 51: "Forma *pâine* e aproape generală în textul din BB FAC.".

[12] Vezi Ion Gheție, *op. cit.*, p. 112-113.

BDD-A1959 © 1994-1995 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:32 UTC)

În VAT. RUM. 6 apare forma *pâne:* „veți mânca pânea voastră cu sațiu", iar în BB 1688 și B 1914 *pâine.*

Forma *sfărma,* cu sincopa lui *î,* care se află în VAT. RUM. 6 („voiu sfărma dosada trufiei voastre") este specifică Moldovei și nordului Transilvaniei (vezi răspunsurile la chestiunea 4639 din ALR II) și o găsim în texte provenite din aceste regiuni în secolul al XVIII-lea[13].

Sensul **3** consemnat în DLR s.v. *osteneală,* „lucru efectuat sau câștigat cu multă trudă; rezultat, rod al muncii", cu indicația „învechit", îl recunoaștem la varianta *usteneală* în citatul „usteneala voastră vor mânca nepriêtenii voști" din VAT. RUM. 6 (în BB 1688: *semințile,* în B 1914: *semințele*). În această formă, cuvântul cu sensul în discuție se află în CORESI, EV. 19: „Să ne smerim... să nu cumva truda noastră și usteneala să piiardem". Păstrarea lui *u* etimologic în cuvintele din familia lui *osteni* (cf. v. sl. *ustanǫ* „a înceta", bg. *ustanĕ* „a se neliniști", rus. *ustatĭ* „a obosi, a osteni") se constată și azi în Crișana, într-o parte a Maramureșului și a Transilvaniei de vest și de nord (vezi ALR II/I h 96).

Cuvântul *dosadă* (< v.sl. *dosada* „iniuria") este marcat în TDRG, CADE, SCRIBAN, D. ca învechit, la fel cu *dosădi* și *dosădit,-ă,* având sensurile grupate în jurul ideilor de „chin, întristare" și „ocară, înfruntare". Nici unul dintre aceste sensuri nu poate fi regăsit la cuvântul în discuție, care se află în VAT. RUM. 6 în următorul citat: „voiu sfărma dosada trufiei voastre". Comparând acest fragment cu cele corespunzătoare din BB 1688 „voiu surpa semețiia mândriei voastre" și din B 1914 „voiu înfrânge semeția-mândriei voastre", sensul lui *dosadă* se impune aproape de la sine: „aroganță, sfidare"[14].

În VAT. RUM. 6, pe lângă formele *nostru, vostru,* pronumele și adjectivul posesiv apar și cu forme în care s-a produs disimilarea totală a lui *r*: „veți înteri pre vrăjmașii voști", „sufletul vost îndată să va lua de la voi". Repartiția regională a formelor *nost, vost,* așa cum reiese din hărțile 1596 și 1669 din ALR SN VI, cuprinde Transilvania, Maramureș, Crișana, Banatul de est, Oltenia de vest.

În VAT. RUM. 6, apare varianta *nime* a pronumelui negativ *nimeni:* „veți fugi neînterindu-vă nime", frecvent atestată în secolul al XVI-lea în Moldova[15]. Astăzi, varianta *nime* se folosește pe o arie ce cuprinde Moldova, Transilvania (exceptând sud-estul) și Banatul, așa cum reiese din harta 1357 din ALR SN V.

[13] Vezi *ibidem,* p. 457, 476, 525.

[14] Vezi Florica Dimitrescu, *Dinamica lexicului românesc – ieri și azi –,* [1995], p. 38, unde *dosadă* este dat ca pereche sinonimică la *vrajbă* și *pedeapsă,* iar la p. 74, la *scârbă,* acestea mergând toate în linia definițiilor din dicționarele citate. În *Biblia sau Sfânta Scriptură* tipărită cu [...] aprobarea Sfântului Sinod [1992], textul corespunzător este: „Voi frânge îndărătnicia voastră cea mândră".

[15] Vezi Ion Gheție, *op. cit.,* p. 163, 164.

BDD-A1959 © 1994-1995 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:32 UTC)

O combinaţie frecvent întâlnită în limba veche este aceea a substantivului precedat de adjectivul demonstrativ cu deicticul *-a* [16]. Adjectivul demonstrativ se află şi sub această formă în fragmentul analizat din VAT. RUM. 6: „eu voiu face voao într-acesta chip".

Numeralul *întunêrece,* care este un calc după v.sl. *tьma* (însemnând „întuneric" şi „zece mii"), se întâlneşte în ms. 45 şi ms. 4389 al BB, în timp ce în BB 1688 corespondentul lui este *zece mii*[17]. În DA s.v. *întunerec* s.n. există explicaţia „zece mii (ca simbol pentru) mulţime, număr foarte mare, infinit, miriade [...]", sensul fiind socotit învechit şi regional, cu prima atestare în N. TEST. (1648). În textul din VAT. RUM. 6 apare sub formă de substantiv cu înţeles de numeral cardinal: *întunêrecul* (= zece mii) *de oşti.* Sprc această interpretare ne îndrumă numeralele cardinale din context cu care se corelează: „cinci din voi veţi înteri pre o sută şi 100[18] de voi veţ înteri întunêrecul de oşti". Fragmentul corespunzător dintr-un text referitor la cuvântările Sfântului Nifon, patriarhul Ţarigradului în timpul domniei lui Radu Vodă, publicat în MAG. IST. IV, p. 236-237 – de fapt *Anonimul cantacuzinesc* – este şi mai elocvent pentru acest sens: „5 de ai voştri vorŭ goni pre 100, ear' 100 pre întunerice".

Mai multe versete finale din cap. 26, Leviticul, sunt rezumate în VAT. RUM. 6 în următoarea propoziţie: „voiu purcêde pre voi întru munca de urgie". Verbul *purcede* are aici un sens pe care îl găsim consemnat în DLR ca învechit: „a trimite, a face să plece (undeva)".

În manuscrisul *U* din DLR, s.v. *umbla,* se află un sens învechit, „a se lua după..., a se conforma; a asculta de...", atunci când verbul este urmat de determinări introduse prin prepoziţia *în.* Majoritatea atestărilor provin din scrieri moldoveneşti[19]. Descoperim acest sens al verbului *umbla* din construcţia sintactică amintită în citatul „de veţi îmbla în poruncile mêle iată eu voiu da voao ploaie" din VAT. RUM. 6.

Forma *îmbla* a verbului *umbla* este caracteristică secolului al XVI-lea[20]. Tot în acest secol apar primele forme cu *u- (umblu, umplu)* în textele munteneşti, unde formele cu *î-* se menţin numai până în prima jumătate a secolului al XVII-lea[21]. *î-* etimologic (*îmbla* < lat. *ambulo, -āre)* s-a păstrat în nordul

[16] Vezi DA s. v. *acest, această:* "În limba veche e preferată forma *acesta* şi înaintea substantivului". Vezi şi ST.L., FAC., p. 75; Elena Dragoş, *Elemente de sintaxă istorică românească,* Bucureşti, 1995, p. 75.

[17] Vezi ST.L., FAC. p. 76, 95.

[18] În VAT. RUM. 6 este notat prin ṗ.

[19] Florica Dimitrescu, *op. cit.,* p. 117, arată că în glosele marginale ale *Noului Testament de la Bălgrad* se află *au îmblat* explicat prin *au ţinut.*

[20] Vezi ST.L., FAC., p. 51.

[21] Vezi Ion Gheţie, *op. cit.,* p. 114.

BDD-A1959 © 1994-1995 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:32 UTC)

Moldovei, în nord-vestul Transilvaniei, în sudul Banatului și în câteva puncte din Apuseni, așa cum se poate vedea din hărțile 1249 și 1369 din ALR SN V.

În exemplul „nu să va oțărî sufletul mieu de cătră voi" este dificil să considerăm verbul *oțărî* ca având sensul „a urî", cum ne-ar obliga s-o facem paralela cu fragmentul corespunzător din celelalte două surse avute în vedere (în ambele textul fiind identic): „nu va urî sufletul mieu pre voi", deoarece, pe de o parte, *oțărî* în exemplul nostru este un verb la diateza reflexivă cu pronumele în acuzativ și nu suportă un complement direct, iar, pe de altă parte, complinirea este introdusă printr-o prepoziție compusă, *de către,* frecvent utilizată în textele vechi, însemnând „în fața..., față de..., cu privire la..., în privința..." și introducând un complement de relație[22]. În acest caz, sensul lui *oțărî* poate fi „a se mânia, a se înfuria" (dat ca prim sens în DLR), păstrându-ne astfel într-o oarecare măsură în sfera lui „a urî", sau „a se scârbi, a se îngrețoșa" (în DLR fiind tranzitiv la sensul **3**)[23].

Verbul *întiri,* în forma *înteri,* cu sensul „a alunga, a goni"[24] din exemplul „și veți înteri pre vrăjmașii voști" sau cu forma negativă „neînterindu-vă nime", are drept corespondent în BB 1688 și B 1914 *goni,* respectiv, „negonindu-vă nimenea". Din DA s.v. *întiri* aflăm că circulă în Moldova și în Transilvania de nord, fiind întrebuințat și de către câțiva scriitori munteni și ardeleni, influențați de cronicarii moldoveni. De asemenea, cuvântul este cuprins în *Dicționarul limbii române vechi (1640-1780). Termeni regionali*[25] cu specificarea Moldovei ca arie de circulație.

Cuvântul *lăturiș* este explicat în DA prin „lateral, alăturiș[26], lăturalnic" și este considerat învechit. În exemplul „voiu face ceriul ca de her și pământul ca de aramă și-n deșert vă veți trudi și curțile voastre vor sta pustii că voi îmblați cu mine lăturiș", sensul cuvântului în cauză nu este acoperit de definiția de mai sus. Secvențele corespunzătoare din BB 1688 și B 1914 sunt: „de veți mearge în curmeziș" și, respectiv, „de veți umbla pe de laturi". Corelând definiția locuțiunii adverbiale *în curmeziș* „(fig.) pe căi piezișe" (vezi DA s. v. *curmeziș)* cu a adjectivului *lăturalnic* (folosit la definirea lui *lăturiș)* „(adesea cu înțeles peiorativ) care întrebuințează mijloace nepermise" (DA s.v.), ajungem la sensul

[22] Vezi Elena Dragoș, *op. cit.,* p. 107.

[23] Vezi și N. A. Ursu, *Noi informații privitoare la manuscrisul autograf și la textul revizuit al* **Vechiului Testament** *tradus de Nicolae Milescu* (III), în LR, XXXVIII, 1989, nr. 1, p. 42, unde atestă *oțărî* „scârbi", *oțărâtură* „scârbire"; ST. L. LV. p. 19. În *Biblia sau Sfânta Scriptură* tipărită cu [...] aprobarea Sfântului Sinod [1992], textul corespunzător este: „sufletul meu nu se va scârbi de voi".

[24] Cunosc cuvântul cu acest sens din graiul comunei Cuzdrioara, jud. Cluj.

[25] Autori: Mariana Costinescu, Magdalena Georgescu, Florentina Zgraon; București, 1987.

[26] Vezi DA s. v. *alăturiș* adv. „într-o parte".

BDD-A1959 © 1994-1995 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:32 UTC)

„pe ocolite; pe căi necinstite" al adverbului *lăturiş* din citatul de mai sus, sens neinclus în dicţionare.

Ca formaţie, adverbul *lăturiş* (din *latură* + suf. *-iş)* se încadrează în seria derivatelor de felul *grapă–grăpiş,* care sunt populare, cum denotă şi citatele ilustrative din DA (s.v. *grăpiş*). Dar sensul acestui adverb, neîntâlnit în altă sursă, cum s-a văzut mai înainte, poate fi considerat învechit.

Unul dintre prefixele cele mai productive ale limbii române din toate momentele ei de dezvoltare este *ne-*[27]. În fragmentul analizat din VAT. RUM. 6 întâlnim două substantive derivate cu acest prefix tot de la substantive: *neavere* şi *neprieten.*

Din citatul „aduce-voiu pre neavêre" desprindem cuvântul *neavere,* dat în DLR[28] ca învechit şi popular „negativ al lui a v e r e; faptul de a nu avea sau de a fi neavut, sărac; p. ext. lipsă, sărăcie, nevoie". Observăm că *neavere* este mai expresiv decât *lipsă,* corespondentul său din BB 1688 şi B 1914: „voiu pune pre voi lipsa" şi, respectiv, „aduce-voiu asupra voastră lipsa". De asemenea, şi *pustiire* din varianta aflată în MAG. IST. IV („voiu aduce pre voi pustiire") are mai multă forţă expresivă decât cuvântul *lipsă.*

În DLR s.v. *neprieten* găsim sensul „**1.** (Învechit) Negativ al lui p r i e t e n; duşman; inamic". În TDRG[2], prima atestare a acestui cuvânt este din 1640 la Gr. Ureche. Exemplele din DLR provin în special din scrieri ale secolului al XVII-lea şi din cronicarii moldoveni, dar şi din scrieri ardeleneşti ale secolului al XVIII-lea şi din scrieri munteneşti de la începutul secolului al XIX-lea. Pe lângă acestea, mai există şi o comunicare din Straja–Rădăuţi, iar în TDRG[2] este indicat punctul 182 din ALR II, întrebarea 2744, în care dracul este numit *neprieten.* Deducem de aici că *neprieten* este nu numai învechit, ci şi regional, având deci un statut, într-o oarecare măsură, asemănător cuvântului *neavere.* În fragmentul pe care îl analizăm, *neprieten*[29] apare sub forma *nepriiatin* şi cu sensul din DLR: „usteneala voastră vor mânca nepriiatinii (în BB 1688: î m p o t r i v n i c i i; în B 1914: p o t r i v n i c i i) voşti", ca un dublet al sinonimului său, devenit azi literar, *vrăjmaş:* „veţi înteri pre vrăjmaşii voşti".

Chiar dacă prefixul *ne-* este productiv şi acum, se recunoaşte uşor caracterul mai ales învechit al acestor derivate, prin faptul că cele două cuvinte nu au circulaţie astăzi în limbajul curent.

---

[27] Vezi *Formarea cuvintelor în limba română,* vol. II. *Prefixele,* Bucureşti, 1978, p. 167.

[28] Atestările încep cu Coresi şi continuă cu citate din Văcărescu, Heliade, Alexandrescu, Filimon etc. şi din câteva antologii populare.

[29] Acest cuvânt apare şi în ms. 45; vezi ST.L., LV., p. 37.

BDD-A1959 © 1994-1995 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:32 UTC)

Având în vedere construcția textului, care se bazează pe opoziția „de veți îmbla în poruncile mêle.../ iară de nu veți asculta poruncile mêle...", cele două derivate se integrează perfect în țesătura acesteia, punând și mai pregnant în evidență contrastul semantic pe care îl poartă în raport cu ceea ce se exprimă în planul pozitivului.

Observăm că majoritatea faptelor luate în discuție, nu neapărat într-o ordine din punctul de vedere al aspectului sub care au fost privite, prezintă caracteristicile învechit și regional. Aria de răspândire care se regăsește constant și astăzi la fiecare fapt, pe lângă circulația lui într-o perioadă veche, este Transilvania, în contactul ei nord-estic cu Moldova. Cele două exemple considerate de noi ca regionale – verbul *întiri* cu varianta *înteri* și *sfărma*, variantă a lui *sfărâma* – au și ele ca arie Moldova și Transilvania de nord.

Este prematur să tragem concluzii cu caracter definitiv în urma analizei a două pagini de text dintr-un manuscris de aproape 500 de pagini. Putem spune însă că materialul prezentat vine să confirme părerea lui I. Dumitriu-Snagov referitoare la Transilvania de nord ca loc de proveniență a manuscrisului VAT. RUM. 6.

Institutul de Lingvistică și Istorie Literară
„Sextil Pușcariu"
Cluj-Napoca, str. Emil Racoviță, 21

BDD-A1959 © 1994-1995 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:32 UTC)